

gospodarske, obertnijske in národske.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v saboto 22. augusta 1857.

Nova gospodarska skušnja.

(Pitanje prešičev s košeno moko). Ko smo letos na Dnnaji bili pri veliki kmetijski razstavi, nam je izverstni česki kmetovavec, gosp. baron Riese Stallburg podal popis, kako je za poskušnjo začel na svoji grajšini v Šlani prešiče pitati. Ta skušnja se nam tako važna zdi, da jo moramo povedati tudi našem gospodarjem, katerim je mar za dobre nove reči. Baronov popis se tako-le glasi:

„Preiskave slavnega francoza Bcussingault-a so pokazale, da se prešič ne zredi nikoli popolnoma, če se le s samim krompirjem pita, ker iz krompirja se nočejo delati kosti. Kdor hoče prasce popolnoma na mesu, slanini (špehu) in kostéh spitati, jim mora dajati še kakošne druge piče kakor le samega krompirja, in da se prascu redijo tudi kosti dobro, na ktere se pripenja meso, je treba, da dobiva nekoliko apna s fosforovo kislino združenega; tako apno je košena moka, to je, kosti v prah zmlete. Res je, da tudi z žitom, mlekom in marsiktero drugo pičo se spitajo prešiči popolnoma — al kdor ne more s predragim žitom pitati prascov, mora skrbeti, da žito s kako drugo bolji kup pičo nadomestuje.“

„Važno se mi je zdelo skusiti mlade praseta pitati s krompirjem in košeno moko. Skusil sem to pri nekem prascu angleškega plemena, in tako dobro se je obnesla ta skušnja, se je prasè spitalo tako dobro in hitro, — da se ne morem zderžati, da bi je ne popisal bolj na dobro — drugim v posnemo.“

„Prasè to je lani mesca kimovca (septembra) na svet prišlo še z 7 drugimi; čez 8 tednov je bilo odstavljeno (bilo je namreč za pleme določeno), in ko je bilo 12 tednov staro, je bilo posebej pitano; vagalo je takrat 30 funtov. Od tega časa (namreč od 1. grudna ali decembra lanskega leta) do danes (namreč do 25. aprila ali malega travna letošnjega leta — tedaj skozi 146 dni je snedlo:

7 vagánov (mecnov) ali 600 funtov krompirja,
220 funtov ječmena na debelo zmeletega (šrotanega).
219 bokalov ali 740 funtov posnetega mleka,
32 funtov košene moke,

tedaj je počez vzeto vsaki dan vžilo:

4 funte krompirja, 1 funt in pol ječmena, 6 malslicov posnetega mleka in 7 lotov košene moke s krompom poparjene, in z zmletim ječmenom, mlekom in dovolj vode vred s krompirjem zmešane.“

Danes (25. aprila, tedaj čez 146 dni) vaga to 7 mescov in pol staro prasè 2 centa in 20 funtov, tedaj je v 146 dneh se spitalo za 1 cent in 90 funtov, po tem takem vsaki dan za 1 funt in 3 desetinke, zadnje dni pa vsaki dan poldrugi funt do 2 funta.“

Tako piše baron Riese Stallburg. Da je vse skoz in skoz resnično, nam je poštenei gospod porok.

Menda je ta skušnja poskušnje vredna; saj košena moka ni draga.

Zgodovinski pomenki.

Odgovor

na gosp. Terstenjakove opazke h članku: „Preseljevanje sarmatskih Limigantov.“

Spisal Poženčan.

(Konec.)

Še od Vindov in Henetov govorimo. Dobro je premisliti, kar Plini (Hist. nat. Lib. VI. c. 1.) pravi rekoč: „Ultra quem (i. e. fluvium Bylaeum) gens Paphlagonia, quam Pylemeniam aliqui dixerunt, inclusam a tergo Galatia, Oppidum Mastya (= mesto), Milesiorum deinde Cromna. Quo loco Nepos Cornelius adjicit Henetos, a quibus in Italia ortos cognomine eorum Venetos credi postulat.“ Kdor bi tako očitno spričevanje starodavnega povestnika zametaval, tak je v stani vse zavreči, in povestnica bi za-nj zgnila. Herodot je tudi k Ilirii štel Henete, ktere je pa po njih seliših v dvoje delil; eni so bili v zapadu, drugi pa v severnem iztoku jadranskega morja, in severno-iztočni so spadali k Ilirii. Ime Heneti je vse eno z Veneti, Venedi, Vindi, Vendi (=Indi, Hindi), kar sem že pred nekaj časi v „Novicah“ očitno dokazal, in tukaj spet zavolj pomanjkanja prostora in časa ne morem dokazovati. Da so bili Heneti male Azije sorodni z Veneti Italije, se kaže iz maloazijatskih starodavnih imen mest, oseb, rek. Pa vsa Mala Azija tudi ni bila slovenska; nekoliko je bilo greške, Kari in še drugi so imeli svoje posebne neslovenske jezike. Res, da so bili Slovenci kot najeti vojaki leta 664 po Kr. pri Seleukobelu (Seleucia ad Belum) v Apamei naseljeni, in leta 688 po Kr. je bil dal cesar Justinian več makedonskih Slovincov v deželo Opsikon preseliti, in da od teh poznejših Slovincov pride več slovenskih imen v Mali Azii, n. pr. Zagora itd., pa imena Bylaeus pozneje tudi Belea, Mastya (=mesto), Kermua in še veliko drugih je bilo več sto let pred temi Slovenci tam znanih. Vse take reči se dajo v slovenskem obziru tudi dokazati v gornji Italii ali Vlaškem zlasti ob jadranskem primorju, kamor so se bili Heneti preselili. Pervobitni Slovenci v naših deželah niso družega kot Heneti, Veneti ali Vindi. Saroviecky (str. 183) pravi: Če pri tako očitnem sledu sorodnost teh ljudstev premislimo, da jadranski Veneti niso bili ne Traki, ne Vlahi, ne Germani, ne Čudje, ne Epirci, ne pravi Italjci, tako se dá pogumno verjeti, da so bili tisti Venetje kakor baltiški in drugi, in da je en velik del njih s silo od njih odločen bil daleč notri proti severju pahnjen. To pahnjenje se ne dá tajiti, ker ravno tako kakor so jadranski in armoriški Venetje v sredi med vlaškimi narodi stanovali, se je tudi pri baltiških Venetih očitno sled ohranil, da so bili Vlahom sosedje. Njih jezik in vera sta imela vidne ostanke, da so imeli pri njih večji vpliv južne kakor pa severne ljudstva, desiravno so najmanj tisuč let med le-temi stano-